

ÖZET

TÜRKİYE'DE VANDALİZMİN SOSYAL, EKONOMİK ve PSİKOLOJİK BOYUTLARI

Vandalizm psikolojik, sosyolojik ve ekonomik sonuçları olan ciddi bir problemdir. Vandalizm, 4. ve 5. yüzyıllarda Batı Avrupa'yı istila eden, geçtikleri her yeri yakıp yıkan ve M.S. 455 yılında Roma'yı yağmalayan bir doğu Alman boyu olan Vandallar'a atfen, bir kimsenin kamu mallarına ya da tanımadığı kişilerin mallarına yönelik saldırganca davranışlarda bulunma eğilimini ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Bu olguya ilk kez, Fransız yazar Abbé Grégoire 1794 yılında Paris'te yapılan bir toplantıda dikkat çekmiş, 1789 Fransız Devrimini izleyen yıllarda vatandaşların tarihi eserleri tahrip etmelerini önlemek gerektiğini vurgularken "vandalisme" terimini kullanmıştır.

Sahiplenmenin olmayışı, nüfus yoğunluğu, eğitim eksikliği ve yoğun kullanım gibi etmenler vandalizmin nedenleri arasında sayılabilir. Vandalizm türlerini açgözlü, ideolojik, kinci, oynusu ve kötü niyetli vandalizm olarak sıralayabiliriz. Vandalizm şiddet, saldırganlık, kişilik bozukluğu ve birtakım sosyolojik faktörlerle bağlantılı bir eylemdir. Vandalizmin kamu mallarının tahribi, kazalara neden oluşturma, başka suçlara neden oluşturma, görsel kirlilik ve maliyet gibi kentsel yaşama birtakım etkileri vardır. Vandalizmin en çok görüldüğü alanlar, okullar, ulaşım ve haberleşme araçları, spor alanları, park ve bahçeler, resmi ve özel konutlar, kütüphaneler, tarihi eserler ve sanatsal yapılarıdır.

Vandalizmin tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz açısından da yıllık ekonomik maliyeti milyon dolarlarla ifade edilecek kadar büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu çalışmadaki temel amaç vandalizm eylemine ve bu eylemin önemine dikkat çekmek, vandalizmin yol açtığı zararların boyutlarını ortaya koyabilmektir. Bu konuda, toplumda sorumlu olan herkesin ve her kurumun gereken hassasiyeti göstermesi gerekir. Çünkü artık vandalizm, görmezden gelinecek basit bir eylem değildir.

Anahtar Kelimeler: Vandalizm, Vandal, Kriminoloji, Suç, Şiddet, Saldırganlık